

PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH
Jan Nowak

Warszawa, 04-06-2021

DOL.023.363.2021.MB

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Szanowny Panie Rzeczniku,

w nawiązaniu do Pana wystąpienia z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie funkcjonowania systemu SEPIS pod kątem bezpieczeństwa danych osobowych osób posługujących się Profilem Zaufanym uprzejmie informuję, że sprawa ta jest znana Urzędowi Ochrony Danych Osobowych, gdyż zasygnalizowała ją m.in. Sekcja Krajowa Pracowników Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych NSZZ „Solidarność”, która zgłosiła swoje wątpliwości w zakresie legalności działań polegających na nakładaniu na pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej wymogu wykorzystywania Profilu Zaufanego do celów służbowych.

Należy zauważyć, że z punktu widzenia przepisów o ochronie danych osobowych zasadniczym problemem jest wykorzystywanie PESEL w podpisie elektronicznym, a następnie jego udostępnianie. Problem ten ma charakter systemowy i jest od dawna przedmiotem pogłębionej analizy organu nadzorczego, co niejednokrotnie sygnalizowałem Ministerstwu Cyfryzacji¹ z punktu widzenia zgodności z art. 87 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz.U. L 119 s. 1 oraz Dz. Urz. UE L 127, str. 2), powołanego dalej jako „rozporządzenie 2016/679 lub RODO”. Włączenie numeru PESEL do certyfikatu podpisu stwarza zagrożenie dla prywatności osób, za względu na – będące konsekwencją takiego rozwiązania, zobligowanie do ujawniania i dalszego posługiwania się identyfikatorami osobistymi (PESEL) dla celów służbowych, czy też jego upubliczniania na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Resort cyfryzacji zapowiedział

¹ Wystąpienie Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych z dnia 17 czerwca 2019 r. do Ministra Cyfryzacji, sygn.ZSPU.023.97.2019.

podczas dyskusji w tej sprawie dalsze działania. Przedstawiciele Ministerstwa Cyfryzacji zadeklarowali chęć rozszerzenia stosowania narzędzia jakim jest pieczęć elektroniczna w procedurze administracyjnej i tym samym ograniczenia ujawniania numeru PESEL przez pracowników administracji publicznej (propozycja rozszerzenia stosowania pieczęci elektronicznej została podniesiona w wystąpieniu Prezesa UODO do Ministerstwa Cyfryzacji z dnia 14 czerwca 2019 r.). Ministerstwo Cyfryzacji zadeklarowało również przeprowadzenie konsultacji z dostawcami usług zaufania publicznego, celem wypracowania rozwiązań praktycznych ograniczających użycie numeru PESEL jako kodu identyfikacyjnego certyfikatu kwalifikowanego podpisu elektronicznego.

Z powyższych względów zwracałem się także do Ministra Sprawiedliwości o dokonanie stosownych zmian w ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 986, z późn. zm.), gdzie została zwrócona uwaga na ryzyka publikacji dokumentów podpisywanych elektronicznie przez pełnomocników spółek, prokurentów, prezesów zarządu w ramach sprawozdań finansowych w KRS². W wystosowanym w tej sprawie wystąpieniu podkreślone zostało, że stosowanie uniwersalnych identyfikatorów osobowych umożliwia lub ułatwia integrację zbiorów danych, tworzenie bardzo dużych baz poprzez łączenie różnych zasobów, gdzie łącznikiem jest uniwersalny identyfikator. Możliwość powiązania informacji z wielu powszechnie dostępnych baz danych/rejestrów w oparciu o numer PESEL stwarza ryzyko tworzenia profili osobowych, co, jeśli odbywa się bez wiedzy tej osoby, może stanowić zagrożenie dla jej prywatności.

Także pismem z dnia 29 października 2020 r. (znak: DOL.401.521.2020.WL.PM) organ nadzorczy przedstawił Kancelarii Sejmu swoje stanowisko dotyczące wykorzystywania „prywatnego” profilu zaufanego do celów służbowych przy okazji projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 687) przedłożonego przez Ministerstwo Sprawiedliwości³. Jednym z zasadniczych problemów, który był poruszany ww. opinii było ujawnianie numeru PESEL pracownika organu publicznego przy podpisywaniu zaświadczeń – dokumentów służbowych – przy pomocy podpisu zaufanego (jest to podpis elektroniczny, którego obywatel może używać po założeniu konta na platformie e-PUAP). Opinia organu nadzorczego zawiera szereg argumentów dlaczego taka forma ujawniania numeru PESEL pracownika jest niezgodna z zasadami wyrażonymi w art. 5 RODO, art. 87 RODO oraz art. 22¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320), dalej Kp.

PESEL jest unikalnym identyfikatorem osoby niosącym szereg informacji m.in. o wieku i płci. Ujawnienie numeru PESEL osobie niepowołanej może rodzić ryzyko kradzieży tożsamości.

² Wystąpienie Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych z dnia 26 kwietnia 2019 r. do Ministra Sprawiedliwości, sygn. ZSPU.023.53.2019.

³ W opinii tej została przeprowadzona obszerna analiza ryzyk jakie wiążą się z tworzeniem rozwiązań prowadzących do niezapewnienia odpowiednich gwarancji ochrony PESEL obywateli. Opinia Prezesa UODO znajduje się na stronie Sejmu RP pod adresem: <http://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=687> .

Wykorzystywanie profilu zaufanego do celów służbowych powinno być dodatkowo przeanalizowane w świetle zasady minimalizacji danych, wyrażonej w art. 5 ust. 1 lit. c RODO⁴. Podstaw prawnych dla ujawniania numeru PESEL pracownika poprzez podpisywanie przez niego dokumentów elektronicznych nie kształtuje także art. 22¹§1 Kp.

Odnosząc się do kwestii uwierzytelniania w systemie SEPIS należy zwrócić także uwagę, że zakres informacji o osobie fizycznej przetwarzanych w związku z utworzeniem przez nią konta na platformie e-PUAP jest znacznie szerszy niż jej imię i nazwisko oraz numer PESEL – w kwestii certyfikatu podpisu zaufanego – i obejmuje również jej numer telefonu i adres poczty elektronicznej – art. 20ac ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2020 r. poz. 346, z późn. zm.). Z ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne nie wynika aby, ktoś poza administratorem – ministrem właściwym do spraw informatyzacji – mógł uzyskać poprzez proces logowania dostęp do danych zawartych w systemie teleinformatycznym zapewniającym obsługę publicznego systemu identyfikacji elektronicznej.

Warto także zaznaczyć, że Profil Zaufany to bezpłatna metoda potwierdzania tożsamości obywatela w systemach podmiotów publicznych, za pomocą której obywatel może załatwić prywatne sprawy urzędowe. Natomiast dla spraw służbowych, jak np. podpisywanie pism w imieniu urzędu istnieją inne usługi, w szczególności kwalifikowany podpis elektroniczny, czy też pieczęć elektroniczna.

Jednocześnie informuję, że ewentualna ocena działania systemu SEPIS pod kątem zgodności z zasadami RODO, mogłaby być dokonana, ale wyłącznie w postępowaniu prowadzonym z urzędu.

Co do zasady pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej korzystający z systemu SEPIS powinni zostać poinformowani o swoich prawach, w tym o prawie do wniesienia skargi zgodnie z dyspozycją art. 57 ust. 2 lit. e oraz art. 77 RODO.

Z wyrazami szacunku,

Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych

Jan Nowak

/- podpisano elektronicznie/

Załącznik:

-klauzula informacyjna

⁴ Dane osobowe muszą być adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane ("minimalizacja danych");